

3. spotkanie z cyklu „Wieliczka-Wieliczenie” Bis!

pt. „30 lat Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego (ZWPOS) w Krakowie w latach 1989-2019 i wieliczenie w nim”.

27. 03. (środa) 2019 r. o godz.16.00-tej w Wieliczce w Urzędzie Miasta i Gminy Wieliczka przy ul. Powstania Warszawskiego 1, w sali „Magistrat” rozpoczęło się 3. spotkanie z cyklu „Wieliczka-Wieliczenie” Bis! pt. „30 lat Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego (ZWPOS) w Krakowie w latach 1989-2019 i wieliczenie w nim”. Spotkanie zorganizowało Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” (KPW), we współpracy ze Związkiem Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego (ZWPOS) w Krakowie i Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Matejki w Wieliczce pod patronatem, Burmistrza Miasta i Gminy Wieliczka Artura Koziola.

Jadwiga Duda, prezes Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki”(KPW), organizatorka spotkania, przywitała zebranych a wśród nich: majora Stanisława Szuro, byłego pierwszego prezesa ZWPOS w Krakowie z rodziną i porucznika Mieczysława Pieronka, sekretarza w Zarządzie ZWPOS w Krakowie. Poinformowała, że zaplanowany z prelekcją kapitan Tadeusz Hankus, prezes ZWPOS w Krakowie nie przybył na spotkanie z powodu choroby. Powitała także członkinie ZWPOS w Krakowie: Krystynę Jakimek i Barbarę Ziernicką, oraz wieliczanek Lilianę Dudę, córkę śp. Tadeusza Kwaśniewskiego (1927-1977), więźnia politycznego okresu stalinowskiego, spoczywającego na wielickim cmentarzu. Wyróżniła wśród zebranych na sali uczniów Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Matejki w Wieliczce z Moniką Szypułą, dyrektor, Szkoły Podstawowej nr 3 w Wieliczce, laureatów 2 konkursu wiedzy o TG „Sokół” w Wieliczce i Powstaniu Krakowskim pod opieką rodziców, Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wieliczce z Dariuszem Tańculą, nauczycielem historii oraz liczną grupę członków KPW.

Wspomniała, że w 2006 r. przed Pomnikiem Niepodległości w Wieliczce przy Plantach umieszczono tablicę upamiętniającą 16-tu przywódców Polskiego Państwa Podziemnego aresztowanych przez NKWD 28.03. 1945 r. i wywiezionych do Moskwy. Wśród nich był Antoni Pajdak z Biskupic.

W 2010 r. odbyło się w Wieliczce 97 spotkanie „Wieliczka-Wieliczenie” na temat „Organizacje antykomunistyczne na terenie Małopolski i Wieliczki w okresie stalinowskim w latach 1944 – 1956”, którego treść została zapisana w zeszycie 97 „Biblioteczki Wielickiej” oraz w 2015 r. na 206 spotkaniu „Wieliczka-Wieliczenie” pt. „Ku pamięci „Żołnierzy Wyklętych” z lat 1944 – 1956...”, którego przebieg opisano w zeszycie 152 „Biblioteczki Wielickiej”.

W dniu 1 marca obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. 1 marca 1951 r. w Warszawie w więzieniu mokotowskim wykonano wyrok na siedmiu członkach IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Zamordowani zostali tzw. metodą katyńską, strzałem w tył głowy: Łukasz Ciepliński, Mieczysław Kawalec, Józef Batory, Adam Lazarowicz, Franciszek Błazej, Karol Chmiel, Józef Rzepka. Święto państwowe ustanowiono w 2011 r. i poświęcono je oddaniu hołdu żołnierzom-partyzantom antykomunistycznego oraz niepodległościowego podziemia w latach 1944 – 1963 (21.10.1963 r. został zastrzelony Józef Franczak ps. „Laluś” ostatni niezłomny, który walczył z komuną z bronią w ręku).

Rada Miejska Wieliczki uchwałą z 10.11.2016 r. jedno z rond nazwała RONDEM ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH.

Zaprezentowano książki: Stanisława Szuro i Czesława Synowcą pt. „Przetrwaliśmy piekło zgotowane przez KOMUNĘ” wydaną przez ZWPOS w Krakowie, Jana Szuro pt. „Ja i tak będę żył” - o ojcu Stanisławie, Szymona J. Wróbla pt. „Ojciec, czyli o Pieronku”, w którym jest opublikowany m.in. „Wywiad z Mieczysławem Pieronkiem”. Wywiad ten został zamieszczony na łamach „Głosu Wielickiego” nr 3 z 2019 r. w kolumnie „Pamiętajmy o Żołnierzach Niezłomnych” (39).

Prowadząca spotkanie poinformowała zebranych, że 1.03. 2019 r. zmarła również wieliczanka Karolina Kusion, lat 101, żona śp. Tadeusza Kusiona (1914-2006), Żołnierza Niezłomnego, więźnia politycznego w l. 1946-1956, spoczywającego na wielickim cmentarzu; 7. 03.2019 r. zmarł major Czesław Synowiec, lat 88, były prezes ZWPOS w Krakowie, a w dniu dzisiejszym - 27.03. b.r. zmarł pułkownik Stanisław Dąbrowa-Kostka, lat 94 – Żołnierze Niezłomni.

W intencji ww. i zmarłych członków ZWPOS i członków ich rodzin zebrani stojąc modlili się: *Ojcze Nasz..., Zdrowaś Maria..., Wieczne odpoczywanie...*”

Ogłosiła wyniki 2 konkursu wiedzy o PTG „Sokół” i Powstaniu Krakowskim, które z ramienia Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” zorganizowała po 2 spotkaniu z cyklu „Wieliczka-Wieliczanie” Bis! które odbyło się 27.02. 2019 r. w sali „Magistrat” UMiG Wieliczka. Konkurs odbył się pod patronatem Burmistrza Wieliczki Artura Koziola i Starosty Wielickiego Adama Kociołka. Do konkursu zgłosiło się 21 uczniów w tym: 9-ciu z klas V a, c, d ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Wieliczce pod opieką nauczycielki Celiny Chałupy, 11-tu z Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Wieliczce pod kierunkiem nauczyciela Dariusza Tańculi oraz uczeń klasy I VI LO w Krakowie. Pytania konkursowe dla dwóch grup wiekowych opracowała Jadwiga Duda, organizatorka spotkania, prezes Klubu Przyjaciół Wieliczki. Prace oceniali wyżej wymienieni nauczyciele.

Za pracę konkursową uczeń szkoły podstawowej mógł otrzymać maksymalną ilość 27 punktów: I miejsce - 24 p. - zajęła Dominika Szulc z klasy 5d, II – 21 p. - Wiktoria Czyżowska z kl. 5a, III – 20 p. -

Rayan Wołek z kl. 5c. Miejsca od IV do VII zajęli: Aleksandra Kupiec, Adrian Lowos, Kamila Nowak, Oliwia Turek, Zuzanna Biel, Marta Gawlik.

Za pracę konkursową uczeń PCKZiU mógł otrzymać maksymalną ilość 43 punkty. I miejsce - 43 p. - zajęła Wiktoria Mistarz z klasy 3BT, II - 42 p. - Monika Knapik z kl. 3BT, Patrycja Dubiel z kl. 3F; III - 41p. Weronika Bednarz, Magdalena Jopek z kl. 1E, Marcelina Windak z kl. 3BT, Hubert Cora z kl. 1 g VI LO w Krakowie. Miejsca od IV do VII zajęli: Oskar Urych, Mikołaj Gawlik, Mateusz Poluk, Aleksandra Janus, Gabriela Kościółek.

Organizatorka konkursu laureatom wręczyła dyplomy i nagrody książkowe. Laureatom gratulujemy. Nauczycielom dziękujemy za współpracę. Nagrody i dyplomy wydrukował Łukasz Bira z UMIG Wieliczka, a nagrody książkowe przygotowały: Joanna Kałuża ze Starostwa i Justyna Kozioł z UMIG Wieliczka. Dziękujemy.

Jadwiga Duda zaprosiła za stół prezydialny: majora Stanisława Szuro, organizatora i pierwszego prezesa Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego (ZWPOS) w Krakowie i porucznika Mieczysława Pieronka, sekretarza ZWPOS w Krakowie. Przedstawiła Stanisława Szuro, który na spotkanie przybył z synem Janem, synowymi: Jolantą i Iwoną oraz wnukiem Pawłem.

Major Stanisław Szuro urodził się. w 1920 r. w Krakowie, gdzie obecnie mieszka. Był żołnierzem września 1939 r., ZWZ-AK ps. „Zamorski”, „Kruk”, więźniem obozów koncentracyjnych w: Pustkowiu, Bergen-Belsen, Politz, Barth, po 1946 r. działał w polskim podziemiu antykomunistycznym - w Lidze Walki z Bolszewizmem. Aresztowany przez UB. W 1947 r. skazany na karę śmierci- złagodzoną do 15 lat więzienia, którą odbywał w więzieniach: Rawicz, Wronki, Strzelce Opolskie. Zwolniony w 1956 r. studiował historię na Uniwersytecie Jagiellońskim. Był nauczycielem historii m.in. w Niższym Seminarium Duchownym u OO. Franciszkanów w Wieliczce. Zrehabilitowany został w 1994 r. To organizator Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego w Krakowie i pierwszy prezes. Żonaty z wieliczanką Danutą Geles. Ojciec dwóch synów, dziadek i pradziadek.

Stanisław Szuro: „Działalność Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego (ZWPOS) w Krakowie w latach 1989- 2019”

W Polsce pod okupacją radziecką, w latach 1944 – 1956, w okresie stalinowskim działały konspiracyjne organizacje antykomunistyczne, których celem była walka o wolność obywatela i niepodległość Ojczyzny. Były to organizacje poakowskie „NIE” („Niepodległość”) i „Wolność i Niezawisłość” (WiN), młodzieżowe, wywodzące się z ZHP takie jak „Młode Wojsko Polskie” w Staszowie, do której należał m.in. Krzysztof Czerwiński, od 1976 r. mieszkający w Wieliczce. Ich członkowie nie zgodzili się z narzuconym Polsce ustrojem komunistycznym, nie złożyli broni, walczyli z NKWD, KBW, MO, UB. Wśród nich byli i wieliczanie. Za tę nieugiętą walkę dotknęły ich prześladowania i więzienia: Rawicz, Wronki, Inowrocław, Strzelce Opolskie - to symbole martyrologii polskiej. Z powodów politycznych, w latach 1944-1956 w więzieniach Polski „ludowej” znalazło się ponad 250. 000 osób. Na mniej więcej

5.000 więźniach wykonano wyroki śmierci. Ci, co przetrwali piekło zgotowane przez komunę, dopiero w 1989 r. zrzeszyli się w Krakowskim Oddziale Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego.

W 1981 r. na I Zjeździe delegatów NSZZ „Solidarność” zrodziła się idea utworzenia Związku Więźniów Politycznych PRL-jak sekcja „Solidarności”. 30 września tegoż roku powstał Komitet Założycielski: Władysław Siła-Nowicki, Kazimierz Świtoń, Antoni Maciarewicz. Nowa organizacja stawiała sobie za cel: - pomoc materialna dla byłych więźniów, - dokumentowanie zbrodni dokonywanych przez komunistyczny aparat represji.

19.02.1989 r. w Krakowie przy ul. Grabowskiego w moim mieszkaniu spotkała się grupka ludzi i ustaliła że organizacja będzie się nazywać: Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego, zrzesza więźniów z lat 1939-1956. i w Krakowie będzie jej Zarząd Główny. 5.04.1989 r. miała miejsce rejestracja ZWPOS w Wydziale Społeczno-Administracyjnym Urzędu Miasta Krakowa.

14.04.1989 r. w sali kościoła św. Filipa w Krakowie zebrani członkowie wybrali Zarząd Główny ZWPOS z prezesem Jerzym Mikołajewskim a na prezesa Zarządu Krakowskiego wybrano Stanisława Szuro. Był to pierwszy taki związek w Polsce. Pierwszy rok upłynął na pracach organizacyjnych, przyjmowanie członków, weryfikacja ich przeszłości kombatanckiej. Rok 1990 był rokiem przekształcania się Związku, Zarząd Główny przeniesiono do Warszawy z powodu konfliktu prezesa J. Mikołajewskiego z powstającymi kolejno oddziałami. Zarząd powołał komisję weryfikacyjną, która przeglądając po sprawdzeniu dokumenty przesyłała do Urzędu d/s Kombatantów w Warszawie. Według ewidencji złożono 1490 deklaracji, natomiast po sprawdzeniu i zweryfikowaniu nadano uprawnienia kombatanckie 710 osobom - wiele osób z powodu braku dokumentów (zniszczone, spalone przez UB) lub byli w więzieniu bez wyroku nie otrzymali uprawnień kombatanckich, wielu też nie doczekało - zmarło. Uroczyste poświęcenie sztandaru odbyło się w kościele garnizonowym św. Agnieszki w Krakowie przez ks. płk. Zygmunta Gołę, który go przekazał na ręce pełniącego od marca 1992 r. funkcję prezesa Bolesława Świątnickiego - skazanego na karę śmierci za udział w odbiciu więźniów z więzienia św. Michała w Krakowie. Powstało koło terenowe w Waksmundzie, w większości byli to żołnierze oddziału Józefa Kurasia „Ognia” - przewodniczący Kazimierz Pajerski, zastępca Helena Waksmundzka. Delegacje oddziału uczestniczą z poczem sztandarowym w uroczystościach państwowych i kościelnych: odsłonięcie tablicy upamiętniającej ofiary komunizmu na gmachu dawnej siedziby UBP w Krakowie, odsłonięcie tablicy upamiętniającej akcję odbicia więźniów z więzienia św. Michała, odsłonięcie pomnika ofiar Katynia na cmentarzu Rakowickim w Krakowie, odsłonięcie pomnika generała Leopolda Okulickiego w Bochni, odsłonięcie pomnika poświęconego ofiarą reżimu stalinowskiego w Licheniu, odsłonięcie pomnika Józefa Kurasia „Ognia” w Zakopanem, wmurowanie tablicy upamiętniającej WPOS w kościele oo. Kapucynów, wmurowanie tablicy pamięci więźniów politycznych w Katedrze Wojska Polskiego w Warszawie. W rocznicę śmierci kapelana podziemia, ks. Władysława Gurgacza –zastrzelony 14.09.1949 r. - składają kwiaty na jego grobie na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Co roku 24

czerwca odbywa się pielgrzymka do Częstochowy. W 1998 r. odbyto pielgrzymkę do Rzymu, w czasie której było spotkanie z Ojcem Świętym Janem Pawłem II. Organizowano wyjazdy do więzień: Wronki, Wiśnicz, Rawicz, Montelupich w Krakowie, chociaż to bolesne wspomnienia, ale była okazja do spotkania kolegów. Co roku organizowane są spotkania opłatkowe, choć co roku jest nas mniej. W lipcu 2006 r. sztandar został odznaczony Złotym Medalem Opiekuna Pamięci przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. W 2008 r. Związek wydał książkę pt. „Przetrwaliśmy piekło zgotowane przez KOMUNĘ”.

Kolejno urzędujący prezesi ZWPOS w Krakowie: Stanisław Szuro, Bolesław Świątnicki, Stanisław Szuro, Czesław Synowiec. Obecny zarząd to: Tadeusz Hankus - prezes, Tadeusz Pytlik - wiceprezes, Mieczysław Pieronek - sekretarz, Edmund Wesoły - skarbnik. W 2015 r. 145 członków.

Na terenie naszej gminy Wieliczka mieszkają członkowie naszego Związku: Tadeusz Hankus, Mieczysław Pieronek, Helena Oremus. Były członek ZWPOS, Franciszek Oremus z Wieliczki, nie płacił składek i został skreślony z listy członków. Nie zwrócił oryginałów dokumentów ZWPOS w Krakowie, które wypożyczył do procesu sądowego z Jerzym Mikołajewskim. Aktualnie w ZWPOS jest 87 osób.”

Mieczysław Pieronek, więzień polityczny w latach 1950-1953 za przynależność do nielegalnej organizacji antykomunistycznej Związek Młodzieży Patriotycznej – Nowe Wyzwolenie, mającej na celu obalenie ustroju:

Urodziłem się w 1932 r. w Radziechowach na Żywiecczyźnie. Przed II wojną światową ukończyłem pierwszą klasę szkoły podstawowej, a drugą w czasie okupacji. W 1940 r. rodzina Pieronków z około tysiącem mieszkańców Radziechów została wysiedlona na Podlasie. Ja przed wysiedleniem wyjechałem do wuja, do Kęt wraz z młodszym bratem Tadeuszem i rodziną brata mamy, więźnia oflagu, oficera Wojska Polskiego. W Kętach nie było szkoły dla Polaków. Ja z bratem i moi dwaj kuzyni uczyliśmy się w domu – uczyła nas ciocia, z zawodu nauczycielka. Gdy kończyła się II wojna światowa Kęty zostały „wyzwolone” dzień po Oświęcimiu – 28 stycznia 1945 r., natomiast Żywiecczyzna w kwietniu. Pod koniec kwietnia 1945 r. z Kęt piechotą, pokonując 30 kilometrów, wróciliśmy do Radziechowych, do domu, gdzie była już starsza siostra. Rodzice z resztą sióstr wrócili do domu w maju tegoż roku.

Po dwóch i pół miesiącach nauki w szóstej klasie, zdałem egzamin do gimnazjum ogólnokształcącego w Żywcu. W Radziechowych w 1945 r. wstąpiłem do Związku Harcerstwa Polskiego, w którym doszedłem do funkcji drużynowego i stopnia harcerza orlego. W harcerstwie działali przedwojenni instruktorzy.

W 1949 r. ukończyłem gimnazjum świadectwem małej matury – była to wtedy dziewiąta klasa. Władze likwidowały harcerstwo, na obozach w 1949 r. byli już wydelegowani członkowie komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej (ZMP), zmieniano ideę i zasady organizacji na modłę sowieckich pionierów. W 1949 roku wstąpiłem do Związku Młodzieży Patriotycznej-Nowe Wyzwolenie, założonej wspólnie przez kolegów z harcerstwa i szkoły. Inicjatorem był kolega Edward Łodziana, który w 1946 r., wraz z dwójką przyjaciół przekradł się do amerykańskiej strefy okupacyjnej Niemiec, gdzie starali się dostać do polskich kompanii

wartowniczych – byli za młodzi. Po prawie rocznym pobycie w Niemczech wrócili we dwójkę do kraju. Po dwóch latach jeden z nich został wcielony do wojska, był muzykiem i dostał się do kompanii honorowej. Sprawdzano go, stwierdzono że zataił pobyt za granicą i został aresztowany, co spowodowało aresztowanie założyciela organizacji.

12 kwietnia 1950 r., przed maturą, zostałem aresztowany w szkole przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa z Żywca i uwięziony w areszcie UB. W sąsiedniej celi siedział mój instruktor ZHP prowadzący na obozie zajęcia terenowe i zasady obrony osobistej. Z jego bratem Markiem, skazanym na dożywocie za przynależność do Armii Krajowej (AK) i ukrycie dużej ilości broni, jechałem później w transporcie z Krakowa z więzienia przy ul. Montelupich do więzienia we Wronkach.

Po czterech miesiącach przesłuchań z Żywca zostałem przewieziony do Krakowa do więzienia przy ul. Montelupich. Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie skazał mnie za przynależność do nielegalnej organizacji Związek Młodzieży Patriotycznej – Nowe Wyzwolenie, mającej na celu obalenie ustroju - na karę 5 lat więzienia, pozbawienie praw publicznych i honorowych, na podstawie art. 86 par. 2. Kodeksu Karnego Wojska Polskiego. Wyprowadzany z rozprawy spotkałem na korytarzu prowadzonego do sądu Franciszka Mroza.

Karę odbywałem w więzieniach na Montelupich, we Wronkach, Rawiczu, Jaworznie. W marcu 1953 r. zostałem zwolniony na mocy amnestii.

Po wyjściu z więzienia kontynuowałem naukę w Technikum Mechaniczno – Elektrycznym w Bielsku. Po maturze, z dyplomem „przodownika nauki i pracy społecznej”, upoważniającym do wstępu na studia bez egzaminu, zostałem skierowany na Wydział Sprzętu Mechanicznego Politechniki Warszawskiej. Tu obowiązywał egzamin z matematyki. Po egzaminie pisemnym zostałem zwolniony z ustnego. Po kilkunastu dniach dostałem zawiadomienie że „obywatel zdał egzamin, ale z braku miejsc nie został przyjęty”.

Skierowanie na studia anulowało nakaz pracy, obowiązujący po maturze; zostałem bez pracy. Dyrektor technikum w Bielsku zatrudnił mnie w warsztatach szkolnych, ale nie zdołał mnie uchronić od służby wojskowej. W lutym 1955 r. zostałem wcielony do wojska, które odbywałem pracując w kopalni Mikulczyce w Zabrze.

Po dwóch latach przymusowej pracy w kopalni wróciłem do cywila. Zamieszkałem w Krakowie, gdzie długo z powodu karalności starałem się znaleźć pracę. W końcu zostałem zatrudniony na Politechnice Krakowskiej, gdzie podjąłem studia, które ukończyłem i gdzie pracowałem do 1998 r.

Wielokrotnie starałem się o paszport, ale zawsze otrzymywałem odpowiedź odmowną „z innych ważnych względów państwowych”. Pierwszy paszport „na Zachód” otrzymałem w 1972 r.

Od 1980 r. w Niezależnym Samorządnym Związku Zawodowym „Solidarność“ byłem wiceprzewodniczącym Komisji Zakładowej Politechniki Krakowskiej, i także członkiem komisji rewizyjnej Regionu; te same funkcje pełniłem po stanie wojennym.

W 1990 r. zostałem wybrany sekretarzem Miasta Krakowa i pełniłem tę funkcję do 1999 r. Od 1993 r. jestem członkiem Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego w Krakowie i obecnie pełnię funkcję sekretarza Zarządu. Od 2001 r. mieszkam z żoną w Raciborsku.“

Mieczysław Pieronek brał udział jako prelegent w spotkaniach z cyklu „Mnie Ta Ziemia od innych droższa” z młodzieżą PCKZiU, LO w Wieliczce, Gimnazjum w Koźmicach Wielkich udzielając uczniom odpowiedzi na pytania. Oto niektóre z nich:

Jak wyglądały cele więzienne? „Na Montelupich to były duże sale dla 40 – 80 ludzi, podłoga była drewniana, w kącie zabudowany „kibel”, pod ścianą stos sienników wypełnionych startą na sieczkę słomą. Na noc na całą podłogę rozkładało się sienniki i więźniowie kładli się

jeden obok drugiego. Plagą były niezliczone ilości pluskiew. We Wronkach były cele jednoosobowe z łóżkiem podwieszanym na noc do ściany, bo w celi było czterech, lub więcej więźniów. Podłoga była betonowa, na którą rozkładało się sienniki.“

Co otrzymywaliście do jedzenia? „Karmili nas różnie,ale zawsze źle: dzienna porcja ciemnego chleba, na obiad zupa, zazwyczaj z suszonej kapusty, brukwi; jak miałeś szczęście to można było złowić kawałek ziemniaka. Bywała grochówka, ale i taka w której roilo się od czarnych żuczków. Czasem dawano rzadki krupnik siny od śladów rozgotowanego dorsza. Do Wronek przyjechaliśmy w Wielki Piątek i zaserwowano nam gęstą zupę z mięsem. Był w celi starszy człowiek, ponad 70 lat, z Raclawic, który zapytał budujących bramę na dożynki: „a co to chłopów będziecie wieszać?” i dostał za to 3 lata. Odmówił jedzenia mimo perswazji wszystkich, łącznie z księdzem Andrzejem Mistatem z Wieliczki.“

Czy dostawaliście paczki z domu?: „W czasie śledztwa można było otrzymywać ograniczone paczki żywnościowe, nie dotyczyło to mnie, a na interwencję prokuratury, UBP w Żywcu odpowiedziało po dwóch miesiącach, że otrzymywałem paczki. Można było liczyć na wsparcie współwięźniów.

We Wronkach – jak się miało pieniądze – można było kupić „na wypiskę” cebulę, papierosy, proszek do mycia zębów itp. w ograniczonej ilości.

Jak więźniowie spędzali czas w celach? „Cały czas spędzało się w celi, rzadko można było dostać przypadkowo „dawaną” książkę, opowiadało się o sprawach obojętnych - zawsze mógł się znaleźć ktoś kto doniesie. We Wronkach opowiadałem „Krzyżaków“ i trylogię Sienkiewicza. Spotykało się ludzi, o których po latach z literatury dowiadywałem się kim byli, np. dowódca oddziału AK zabezpieczającego lądowisko samolotów z Anglii, w okolicy Dąbrowy Tarnowskiej. Siedział ze swoim bratem, którego podtrzymywał na duchu dobrym humorem, co udzielało się innym.

Czy można było pisać listy? „Po wyroku można było pisać, tak wyglądały“. Tu pokazał uczniom kartkę wielkości połowy strony z zeszytu, zapisaną ołówkiem i powiedział : „ To list z listopada 1950 r z adnotacją cenzury.“

Podsumowując powiedział uczniom: „Historia, to jest to, co zostaje na piśmie. Czytajcie rozsądnie“.

W 2010 r. ukazała się książka Grzegorza Baziura pt. „Wierni Polsce Niepodległej”, w której przedstawiono antykomunistyczną konspirację młodzieżową na terenie województwa krakowskiego w latach 1945-1956. Autor pisze m.in. o Związku Młodzieży Patriotycznej-Nowe Wyzwolenie, do którego należał Mieczysław Pieronek.

Jadwiga Duda, prezes Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” przedstawiła temat „Żołnierze Wyklęci” związani z Wieliczką i jej okolicami, członkowie ZWPOS w Krakowie”.

.W książce pt. „Przetrwaliśmy piekło zgotowane przez KOMUNĘ” wydanej w 2008 r. przez Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego 1939-1956, która znajduje się w zbiorach Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Wieliczce” znajdujemy następujących członków Związku z terenu Powiatu Wielickiego:

Krzysztof Czerwiński, s. Edwarda, ur.29.09.1929 r. w Niedziałkach k .Sandomierza. Po wojnie kształcił się w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Staszowie, w której w l. 1948-1949 działała organizacja niepodległościowa „Młode Wojsko Polskie”, której był członkiem. Został aresztowany i

wyrokiem WSR w Kielcach 21.06.1950 r. skazany na 5 lat więzienia. Karę odbywał w więzieniach w Rawiczu i w Strzelcach Opolskich w kamieniołomie. Po wyjściu na wolność uczył się w Liceum w Kielcach, zdał maturę, studiował pedagogikę i historię na Uj. Od 1976 r. mieszka z rodziną w Wieliczce – pracował w ZSZ w Wieliczce.

Zdzisław Gałat, s. Franciszka, ur. 13.03.1932 r. w Kłaju, podporucznik. W latach 1945 – 1947 łącznik WSR oddział „Salwy” na terenie powiatu krakowskiego. Aresztowany 12.12. 1947 r. przez PUBP Bochnia. Sądzony przez WSR w Krakowie. Skazany na 1 rok pozbawienia wolności. Karę odbywał w więzieniu „Montelupich” w Krakowie. Zwolniony 12.12. 1948 r. Po wyjściu z więzienia pracował jako pracownik fizyczny.

Julian Gołębek, s. Jana, ur. 10.10.1927 r. w Grajowie k. Wieliczki. Działalność: do 1945 r. w AK. Aresztowany 40.04. 1945 r. przez PUBP w Krakowie. Sądzony przez WSOkr w Krakowie. Skazany na 7 lat pozbawienia wolności. Na mocy amnestii karę złagodzone na 2 lata więzienia. Zwolniony warunkowo 27.11.1945 r. Zmarł.

Czesław Górecki, s. Juliana, ur. 8.07. 1931 r. w Gdowie, podporucznik. Więziony z przyczyn politycznych – walka o suwerenność i niepodległość. Aresztowany 13.04.1953 r. przez Informację Wojskową DW Lot Warszawa. Skazany przez WSP w Bydgoszczy. Skazany na 7 lat więzienia. Karę odbywał w więzieniach w: Warszawie, Bydgoszczy, Koronowie, Bielawie, Piechcinie (kamieniołomy), Potulicach i Knurowie (kopalnia). Zwolniony 2.06.1956 r. Po wyjściu z więzienia pracował jako inspektor zaopatrzenia.

Jakub Hankus, ur. 14.07. 1895 r. w Jankówce. Działalność: na rzecz organizacji Obóz Zjednoczonej Młodej Polski działającej na terenie Krakowa i Radomia. Aresztowany 25.09. 1952 r. w Jankówce przez Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego (WUBP) w Krakowie. Sądzony przez Wojewódzki Sąd Rejonowy w Krakowie. Skazany na 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Karę odbywał w więzieniu na „Montelupich” w Krakowie. Zwolniony w lipcu 1953 r. Po wyjściu był inwalidą wojennym I grupy o utracie zdrowia 75%. Zmarł.

Tadeusz Hankus, s. Jakuba, ur. 25.09. 1931 w Jankowce. Stopień wojskowy: porucznik Marynarki Wojennej. Działalność Obóz Zjednoczonej Młodej Polski – organizacja powstała w 1947 r. jako Strzelecka Organizacja Wojskowa, w 1948 r. zmieniła nazwę na Ruch Oporu Armii Krajowej (ROAK), a w 1950 r. na OZMP. Resztowany 22.09. 1952 r. w Gdyni przez WUBP w Krakowie. Sądzony przez WSR w Krakowie. Skazany na 9 lat pozbawienia wolności. Karę odbywał w więzieniach „Montelupich” w Krakowie, Wiśniczu, Rawiczu oraz OPW w Knurowie. Zwolniony warunkowo 11.11.1955 r. . Po wyjściu z więzienia pracował jako pracownik fizyczny a następnie umysłowy.

Mieczysław Loch, s. Mariana ps. „Boruta”, ur. 21.05.1923 r. w Wieliczce. Stopień wojskowy: porucznik. Działalność: od 1946 do 9.01.1947 r. w organizacjach AK, NIE, Win dowódca drużyny, członek sekcji dywersji „Skorpion”. Aresztowany 9.01. 1947 r. przez WUBP w

Krakowie. Sądzony przez WSR w Krakowie. Skazany na 15 lat więzienia. Karę odbywał w więzieniach: Montelupich, Rawiczu, Potulicach. Zwolniony 3.05.1955 r. Po wyjściu uzyskał tytuł mgr inż. mechaniki.

Jan Ryba, s. Jana ps. „Ryś” ur. 10.09. 1928 r. w Gdowie. Stopień wojskowy: porucznik. Działalność: 1947 r. – 1949 w ROAK. Aresztowany 23.03. 1949 r. przez POBP w Krakowie. Karę odbywał w więzieniach: Montelupich w Krakowie, Sztumie, Zwolniony 21.11. 1945 r.

Franciszek Oremus, s. Franciszka, ps. „Sztejer”, Żelazny”, ur. 10.01.1925 r. w Krakowie. Stopień wojskowy major. Działalność od 1940 do 1945 r. w AK, od 1945 w oddziale „Błyskawica” w zgrupowaniu „Ognia”, od 1947 do 1948 dowódca oddziału Wolnych Sił Polskich. Aresztowany przez WUBP w Krakowie. Sądzony przez WSR w Krakowie. Skazany na 15 lat pozbawienia wolności. Karę odbywał w więzieniach: „Montelupich” w Krakowie, Warszawie oraz we Wronkach. Zwolniony 27.06.1956 r. na mocy amnestii. Po wyjściu z więzienia pracował w zakładzie jako konstruktor narzędzi, a następnie we własnym zakładzie rzemieślniczym.

Helena Oremus z d. Budziaszek, c. Henryka, ur. 4.01.1930 r. w Morawicy. Działalność: łączność z zagranicznym ośrodkiem Stronnictwa Narodowego. Aresztowana 16.09. 1952 r. przez PUBP w Rabce. Sądzona przez WSR w Krakowie. Skazana na 15 lat więzienia. Karę odbywała w więzieniach: „Montelupich” w Krakowie, Warszawie, Inowrocławiu, Fordonie. Zwolniona po rewizji procesu i zastosowaniu amnestii z 1956 r.- 16.09.1956 r. Po wyjściu z więzienia pracownik administracyjny w Pracowni Protetycznej przy ul. Pawiej 3 w Krakowie.

Stanisław Szuro, s. Jana, pseudonim „Kruk”, „Zamorski”, ur. 19.10.1920 r. w Krakowie. Stopień wojskowy: porucznik, działalność w ZWZ – AK, szef sekcji kolportażowej oraz żołnierz dywersji w Lidze Walki z Bolszewizmem, aresztowany 20.11.1946 r. przez UB w Krakowie. Sądzony przez WSR a art.86, art.225KKWP. Skazany 3.02. 1947 r., skazany na karę śmierci,. Na mocy amnestii karę załagodzono na 15 lat więzienia. Karę odbywał w więzieniach: Montelupich w Krakowie, Rawiczu, Wronkach oraz Strzelcach Opolskich. Zwolniony 15.07.1956 r. Po wyjściu z więzienia ukończył historię na UJ i pracował jako nauczyciel w szkołach katolickich u OO. Pijarów w Krakowie i OO. Franciszkanów-Reformatów w Wieliczce.

Ferdynand Talaga, syn Józefa, ur.10.12.1925 r. w Brzegach. Zamieszkały w Węgrzcach Wielkich gmina Wieliczka. Aresztowany w 1954 r. i wyrokiem z 8.12.1954 r. skazany na 2 lata więzienia. Wyrok odbywał w więzieniu w Krakowie przy ul. Montelupich i w kopalni „Artur” w Jaworznie. Uległ wypadkowi. Został zwolniony 1.12.1955 r.

Stanisław Więclaw, s. Jakuba, ur. 8.05.1925 r. w Grodkowicach. Aresztowany 9.11.1948 r. przez Informację Wojskową. Sądzony przez WSR we Wrocławiu. Skazany na 4 lata więzienia. Karę odbywał w więzieniach we Wrocławiu, Rawiczu, Piehczimiu. Zwolniony 3.08. 1952 r. Po wyjściu pracował jako mistrz budowlany.

Stefan Wojas, s. Stanisława ps. „Narcyz”, ur. 14.05. 1922 r. w Kłaju. Działalność od 1945r. do 1946 r. w działaniach ogólnych AK „Inspektorat Afryka” we Wrocławiu. Sądzony przez WSR we Wrocławiu. Skazany na 12 lat więzienia. Karę odbywał w więzieniach we Wrocławiu, Płocku, Wronkach, Sztumie. Zwolniony 6.03. 1954 r. Po wyjściu z więzienia pracował jako stolarz. Zmarł.

Krzysztof Zieliński ur. 7.12.1930 r. w Kokotowie. Stopień wojskowy porucznik. Działalność: pisanie i kolportaż ulotek antykomunistycznych. Aresztowany 19.12.1952 r. przez WUBP Kraków. Sądzony przez WSR w Krakowie. Skazany na 7 lat pozbawienia wolności. Karę odbywał w więzieniach: „Montelupich” w Krakowie, w Wiśniczu, Rawiczu oraz ośrodka pracy w Siemianowicach. Zwolniony 27.06.1955 r. Po wyjściu pracował jako rolnik. Zmarł.”

Na temat żołnierzy niezłomnych opracowałam 38 artykułów, które zostały opublikowane na łamach pisma „Głos Wielicki”, który znajduje się w wielickiej Bibliotece. Zachęcam do ich przeczytania. Dziękuję za wsłuchanie.”

Monika Szypuła, dyrektor Liceum Ogólnokształcącego w Wieliczce zapowiedziała prezentację programu artystycznego pt. „Nazywam się...” w wykonaniu uczniów klasy I f LO im. Jana Matejki w Wieliczce przygotowanego pod kierunkiem wychowawczynie Gabrieli Kowalik-Woźniak. Wystąpili: Eliza Bilcka, Wiktoria Kunc, Patryk Kwiedacz, Zbigniew Luraniec, Kacper Pawlik (Stanisław Sojczyński), Maciej Ptak (August Fieldorf), Adrianna Słowik (Danuta Sidzikówna), Aleksandra Sumera, Kacper Topolski (Witold Pilecki), Maja Wąsik, Gabrysia Włodarczyk. Publiczność występ nagrodziła gromkimi brawami.

Jadwiga Duda wręczyła Monice Szypule, prelegentom: Mieczysławowi Pieronkowi i Stanisławowi Szuro wiosenne kwitki doniczkowe oraz publikacje wydaną przez UMiG Wieliczka na temat Światowych Dni Młodzieży w 2016 r.

W 3 spotkaniu z cyklu „Wieliczka - Wieliczanie Bis!” uczestniczyło 76 osób, w tym z Klubu Przyjaciół Wieliczki: Stanisława Cygankiewicz, Jadwiga i Józef Dudowie, Krzysztof Kasprzyk, Anna Kisiel, Grażyna Kowal, Elżbieta Kozłowska, Adam Lachman, Jan Matzke, Ewa Nowosielska, Krystyna Okońska, Aldona Maria Pawłyk, Halina Pracuch, Krzysztof Widomski, oraz Bolesław Stefan, po. prezes Związku Żołnierzy Batalionów Chłopskich w Krakowie, Koło Gospodyń Wiejskich z Gorzkowa z przewodniczącą Krystyną Król, Jakub Dębowski, Jolanta Długosz, nauczycielka historii ze Sz. P. nr 3 w Wieliczce, Piotr Pręczek z Dobczyc, Marek Śliwa ze Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” w Krakowie, Zygfryd Dolaś, Anna i Tadeusz Woźniakowie. Fotografowali przebieg spotkania: Dariusz Tańcula i Mieczysław Suczyński. Dziękuję za udostępnienie fotografii.

Opracowała Jadwiga Duda

